

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Testvéri kötelesség

Egy szép nyári délután, amikor olyan nyolc-kilenc esztendő voltam, eljött hozzám golyózni a játszótársam, Fújóska. Törpegyerek volt ő is, Törpeháza lakott, akárcsak magam, nekik azonban a falucska másik végén állt a házikójuk. Fújóska fiatalabb volt, mint én, öt-hat esztendő lehetett akkoriban, de nagyon szerettem játszani vele, mert igen jóindulatú kisfiú volt, nem volt benne semmi hamiság. Tulajdonképpen Jóska volt a neve, mi, gyerekek azonban Fújóskának szólítottuk. Az volt ugyanis a szokása, hogy ha töprengett valamin, például azon, hogy melyik golyót célozza meg, gömbölyűre puffasztotta az arccskáját, aztán kifújta a levegőt.

Eljött hát hozzám Fújóska azon a szép nyári délután is, és vidáman csörgette vászonzsákocskájában a sok fém- meg üveggolyót. Mi ugyanis – törpeházi gyerekek – nem agyaggyolyókkal meg kőgolyókkal játszottunk. Majdnem mindegyikünknek ötvösmester volt az édesapja, kunyorálgattunk hát, s az édesapák színes fémgolyókat öntöttek vagy esztergályoztak nekünk. Gyakran került édesapánk munkaasztalára kék, sárga, piros meg zöld üveggolyó is. Ezeknek az volt a rendeltetésük, hogy valamely díszkelyhet, ezüsttálat ékesítsenek. Mi azonban gondoskodtunk róla, hogy egyikük-másikuk inkább a mi golyóállományunkat ékesítse, s e célból minden este négykézláb szemlét tartottunk édesapánk munkaasztala alatt, nem gurult-e el valamelyik. Az elgurulást ugyanis – édesapánk hallgatólagos beleegyezésével – úgy értelmeztük, hogy az a golyó nem óhajt ötvösműben hivalkodni, hanem a mi egyszerű vászonzsákocskánkba kívánczik.

Gurítottam hát Fújóskával ezeket a gyönyörű fém- és üveg-

golyókat azon a bizonyos nyári délutánon is a házunk fala mellett. Már több játszmat lejátszottunk, s Fújóska már emlegette is, hogy nemsokára haza kell mennie. Ekkor Gyopár, a bátyám kihajolt szobácskánk ablakán, és nézni kezdte játékunkat. Csak két esztendővel volt idősebb, mint én, de már nagyfiúnak tartotta magát. Azt hitte, ártana a tekintélyének, ha ő is golyózna. Érdekelte ugyan a golyózás, arcára mégis fitymálós mosolyt erőltetett, s időnként másfelé is pillantgatott. Mutatni akarta, hogy ő nem éppen a golyózást nézi, hanem csak kinéz az ablakon. Egyszerre csak felkiáltott, és felmutatott az égre: „Nini, a sas!” Azért kiáltotta, hogy „a” sas, nem pedig, hogy „egy” sas, mert azt a sást már ismerte egész Törpeháza. Már többször is ellátogatott hozzánk, s noha senki sem kínálta útravalóval, távozáskor hol egy csirkét, hol egy kislibát vitt el karmai közt a Börzsöny magasabb bércei felé. Fújóska is, én is abbahagytam egy percre a golyózást, néztük a sást, és Fújóska halkán mondta: „Mindjárt löni fog az erdész bácsi. Amikor ide jöttem, találkoztam vele, és mondta, hogy lesi a sást.” Minthogy azonban a durranás nem hangzott el, köröző sást pedig már sokszor láttunk, folytattuk a golyózást. Az új játszma ugyanis percről-percre izgatóbb lett. Még egyikünk sem talált, s már majdnem az összes golyóink ott voltak a házfal tövében. Nemsokára Fújóska már az utolsó, úgynevezett „legbiztosabb” golyóját húzta elő a vászonzsákjából, egy nagy, sötétkék üveggolyót. Gömbölyűre puffasztotta gondterhelt arccskáját, töprengett, aztán kifújta a levegőt, és nagyon figyelmesen megcélozta a legnagyobb fémgolyót. Abban a pillanatban, amikor már gurult a

sötétkék üveggolyó, lövés dörrent a közelben. Mindketten önkéntelenül felkaptuk a fejünket, és néztük a sást, eltalálta-e az erdész bácsi, lezuhan-e. A sas azonban – addigi méltóságához csöppet sem illően – gyors szárnycsapásokkal emelkedett, és távolodott. Fújóska így szóló: „Magasan volt. Nem találta el.” Én pedig azt mondtam: „Te azonban eltaláltad a fémgolyót. Hallottam a csattanást.” Fújóska boldogan elmosolyodott: „Én is hallottam.” Már oda is kuksolt, hogy zsákocskájába szedje a rengeteg golyót. Ekkor azonban megszólalt az ablakban Gyopár: „Hagyd csak azokat a golyókat! Nem találtad el. A falon csattant a golyód, azt hallottátok.” Nekem azonban még a fülemben csengett az üveggolyó meg a fémgolyó ütközésének jól ismert hangja, és megkérdeztem a bátyámtól: „Láttad, hogy nem találta el? Te nem nézted a sást?” Gyopár sértődötten felelte: „Persze, hogy láttam. Különben nem mondanám. Guríts csak nyugodtan, te következel!” Gurítottam, és találtam. Persze rögtön felajánlottam Fújóskának, hogy adok kölcsön neki néhány golyót, játszunk még egy játszmat, de megmérte az árnyékát: már háromszor akkora volt, mint ő maga, akkor pedig már indulnia kellett hazafelé, így kívánta az édesanyja.

Gyopárnak meg nekem közös szobácskánk volt. Amikor aznap este lefeküdtünk, s én még néztem egy kicsit ágyamból a nyitott ablakon át a Holdat, Gyopár egyszerre csak megszólalt. Ezt motyogta: „Illenék, hogy legalább megköszönd nekem azt a sok golyót...” Azzal szusszantott egy nagyot, és hallatszott, hogyan gyömszőli a párnát a feje alá, s jól elhelyezkedik alvásra. Az első percekben nem hökkentett meg a szava. Úgy éreztem, megjegy-

zését így értelmezhetem: azért köszönhetem neki a győzelmet, mert nem nézte a sást, hanem látta és igazolhatta, hogy Fújóska golyója nem talált. Később, amikor már magam is alvásra helyezkedtem, hirtelen ismét a fülembe csendült Gyopár hangjának az emléke, és most már meghökkenem: Ha csupán erre gondolt... akkor miért volt olyan ravasz, hangja? Miért volt olyan, mintha valami csalafintaságot követtünk volna el együtt? Tüstént megszűnt az álmoságom, és ijedten szóltam: „Gyopár... Kérdezni szeretnék valamit...” Már aludt, s most felriadt: „Tessék? Mit akarsz?” „Ne haragudj, hogy felébresztettelek! Te, ugye...?” Nehéz volt kimondanom a kérdést, tudtam, mekkora sértés a gyanúm, de valahogy kinyögtem: „Ugye, te ...csakugyan láttad, hogy nem talált Fújóska?” Gyopár azonban nem sértődött meg. Álmosan felkőnyökölt párnájára, és ámuldozva kérdezte: „Micsoda?! Hát te nem tudod, hogy talált a kék golyó? Azt hittem, te is tudod.” Felültem az ágyban, és hosszú ideig szótlannul bámultam Gyopárra a holdfényben. Aztán rémülten kérdeztem: „De hát... de hát akkor... Miért mondtad, hogy nem talált?” Gyopár erre valami nagyon furcsát válaszolt. Ünnepelesen mondta: „Testvéri kötelességem volt. Ez olyasmi, amivel tartoznak egymásnak a testvérek.” Aztán a jobb oldalára vetette magát: „De most már hagyj aludni!”

Néhány perc múlva ismét halottam egyenletes, mély lélegzését, és megdöbbenett, hogy tud aludni, hogy nem tartja ébren a lelkiismeret-furdalása. Ezt úgy magyaráztam meg magamnak, hogy alvásra kényszeríti ugyan a fáradtság, de álma bizonyára nyugtalan, zavaros. Ültem az ágyban, néztem alvó bátyámat, és olyasfélét éreztem, hogy ő tulajdonképpen beteg. Beteg, de nem törődik betegségével, nem tudja, hogy ki lehet gyógyulni belőle, és nem tudja, mennyire fontos, hogy minél előbb kigyógyuljon. Ismét átszóltam hozzá csöndesen: „Gyopár...” Most már dühösen riadt fel: „Mit akarsz már megint?!” „Ne hara-

gudjál, hogy újból felébresztettelek, de... jóvá kell tenni ezt a golyóügyet...” Most már ő is felült, úgy kiabált át hozzám: „Hát tedd jóvá, add vissza neki holnap a golyóit, bánom is én, de ha még egyszer felébresztesz, megpofozlak!” Még sok egyebet is szerettem volna mondani neki, hogy nem a golyók visszaadása a legfontosabb, hanem az, hogy ő maga még ma megmondja Fújóskának, mit követett el ellene. Gyopár azonban fejére húzta a takarót, s én nem mertem folytatni a beszédet. Gondoltam: jobb is lesz, ha majd csak akkor szólok újból, amikor már útra készen állok, abból legalább azt is láthatja, mennyire fontos, hogy ezt az ügyet még ma elintézzük,

s talán kevésbé fog húzódozni tőle, hogy velem jöjjön. Amikor azonban harmadszor is felébresztettem, és elrebegettem kívánságomat, rettenetesen dühbe gurult. Talpra ugrott az ágyán, s úgy kiáltozta: „Ha te olyan boldog vagy, hogy éjnek idején el akarod vinni neki azt a néhány vacak golyót, hát csak vidd el, nem törődöm veled! De azt megtiltom, hogy rólam is beszélj! Ha megtudom, hogy megmondtad Fújóskának, letagadom, hogy talált a golyója, és jaj lesz neked!” Ezt válaszoltam: „Azzal nem is segítenék rajtad, ha én mondanám meg” – és kimásztam az ablakon.

Fújóskáék házikója, amint mondtam, Törpeháza túlsó végén volt. Végig kellett mennem a falun. A kutyák azonban mind ismertek, s ugratás nélkül, barátságos farkcsóválással kísérték a

kerítéseken belül. Fújóska a két bátyjával aludt egy szobában, így hát egy kis gondot okozott, miként ébresszem fel anélkül, hogy bátyjai is felébredjenek. Szerencsére ott állt a házfalhoz támasztva az almaszedő rúd, bedugtam az ablakon Fújóska ágyáig, s megbökdöstem vele kis barátomat. Fújóska az ablakhoz jött, átadtam neki a golyókat, és arra kértem, hogy tegyen nekem egy nagy szívességet. Jöjjön el velem tüstént mihozzánk. Bizom benne, hogy Gyopár mondani fog neki valami fontosat. Okos kis törpe volt az én barátocskám, megsejtette, miért kérem erre, s akart is jönni készségesen. De hirtelen eszébe jutott valami, s aggódva suttozta: „Baj van, Moha! Az előszobában hagytuk az este a csizmánkat, s ha kimegyek érte, felébreszthetnek valakit. Mezítláb meg nem mehetek el hazulról, megvágtam a múltkor a talpam, s édesanyám megtiltotta.” Ezen a bajon azonban könnyen segítettem. Fújóska az ablakból egyenesen a hátamra mászott, s vittem. Magam most be sem másztam szobánkba, csak Fújóskát tettem be az ablakon, s megkértem, kérdezze meg Gyopártól, akar-e mondani neki valamit. Azt vártam, hogy Gyopár először dühösen kiáltozni fog, amiért negyedszer is felébresztettük, de nem hogy kiáltozást, hanem még beszédet is alig hallottam. S nem telt el egy egész perc sem, már meg is jelent az ablakon Fújóska. Csak ennyit mondott halkán: „Mehetünk” – de ünnepelesen arccocskáján látszott, hogy megtörtént, amiért elhoztam: megmondotta neki Gyopár, hogy talált a kék golyó, de ő letagadta.

Amikor visszatértem Fújóskáéktól, mert természetesen haza is vittem a hátamon, igen meglepődtem, mert Gyopár ébren, könnyökölve várt engem, s barátságosan mondotta: „Jól tetted, öcskös, hogy elhoztad Fújóskát, köszönöm!” Most már sietve rángattam le a csizmám, bújtam az ágyba, s boldogan feleltem közben: „Testvéri kötelességem volt. Látod, Gyopár, ez olyasmi, amivel tartoznak egymásnak a testvérek...”